

OBSAH

Předmluva k druhému vydání

Část I. Předmět a historie sociální psychologie

1. Předmět a místo sociální psychologie v systému věd

Jozef Výrost, Ivan Slaměník

1.1 Milníky na cestě ke konstituování sociální psychologie

1.2 "Rodiče", "sourozenci" a "děti" sociální psychologie

1.3 Vývojová období a vývojové úlohy sociální psychologie

1.4 Sociální psychologie a její self-concept: reflexe předmětu vědní disciplíny

1.5 Od hraniční disciplíny přes interdisciplinaritu k transdisciplíně

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

2. Historie sociální psychologie

Alena Zeřová

2.1 K pramenům - myšlenkové zdroje sociální psychologie

2.2 Období rozvoje sociálněpsychologických výzkumů a teoretických koncepcí

2.3 Období pochybností

2.4 Sociálněpsychologická reflexe postmoderního světa

2.5 Na prahu třetího tisíciletí

2.6 Sociální psychologie v Čechách (Československu)

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

3. Socializace

Eva Sollárová

3.1 Socializace jako pojem

3.2 Činitelé socializace

3.2.1 Rodina, škola a vrstevnické skupiny

3.2.2 Socializace v podmínkách práce/organizace

3.2.3 Masmédia

3.3 Sociální učení

3.3.1 Teorie sociálního učení N. E. Millera A. J. Dollarda

3.3.2 Teorie sociálního učení J. Rottera

3.3.3 Teorie sociálního učení R. Searse

3.3.4 Teorie sociálního učení A. Bandury

3.4 Kultura, společnost a osobnost

3.4.1 Kultura

3.4.2 Společnost a osobnost

3.4.3 Kulturní a společenská podmíněnost člověka

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

Část II. Jedinec a sociální chování

4. Sociální psychologie osobnosti

Jozef Výrost

4.1 Stručně z historie

4.2 Sociální psychologie a psychologie osobnosti

4.3 Problém stability osobnostních charakteristik

4.4 Problém struktury osobnosti

4.4.1 Pětifaktorový model struktury osobnosti (Big Five)

4.4.2 Struktura interpersonálních osobnostních rysů

4.4.3 Vztahy modelu interpersonálních rysů a modelu struktury rysů osobnosti

4.5 Místo závěru: interakční přístup ke studiu osobnosti

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

5. Sebesystém, vztah k vlastnímu já

Petr Macek

5.1 Specifičnost jáské zkušenosti

5.1.1 Subjektivnost a jedinečnost

5.1.2 Dvojakost jáství

5.2 Já jako subjekt činnosti, poznávání a prožívání

5.2.1 Základní charakteristiky činného já

5.2.2 Selektivní vědomí a pozornost

5.2.3 Souvztažnost činného já a paměti

5.2.4 Činné já a seberegulace

5.3 Já jako objekt vlastní reflexe

5.3.1 Sebesystém a další příbuzné konstrukty

5.3.2 Jáská reprezentace, vztahový rámec uvažování o já

5.4 Kognitivní složka sebesystému - sebepojetí

5.4.1 Obsahové charakteristiky sebepojetí

5.4.2 Hypotetický model obsahu sebepojetí

5.4.3 Formativní parametry obsahu

5.5 Emocionální složka sebesystému - sebehodnocení a celkový vztah k sobě

5.5.1 Interpersonální kontext a obraz sebehodnocení

5.5.2 Globální sebehodnocení a vědomí vlastní hodnoty

5.6 Konativní složka sebesystému - seberegulace

5.6.1 Strategické sebe prezentace

5.6.2 Sebepotvrzující strategie

5.6.3 Sebemonitorování

5.6.4 Osobní a společenské standardy a seberegulace

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

6. Identita v sociální psychologii

Viera Bačová

6.1 Identita - definice, přístupy, zkoumání

6.1.1 Vymezení identity a jejich vývoj

6.1.2 Přístupy k vymezení identity

6.1.3 Zkoumání identity v psychologii

6.2 Teorie a zkoumání identity v psychologických směrech

6.2.1 Teorie ego identity

- 6.2.2 Teorie identity v symbolickém interakcionismu
- 6.2.3 Teorie sociální identity a etnolingvistická teorie identity
- 6.2.4 Procesy konstruování identity
- 6.2.5 Integrovaní teorie identity v psychologii
- 6.2.6 Postmoderní přístupy k identitě v psychologii

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

7. Postoje, jejich utváření a změna

Jozef Výrost

- 7.1 Základní vymezení a funkce postoje
- 7.2 Stručný nárys vývoje oblasti výzkumu postoje
  - 7.2.1 První etapa výzkumu postojů v sociální psychologii (1918-1950)
  - 7.2.2 Druhá etapa výzkumu postojů (1950-1970)
  - 7.2.3 Současná etapa rozvoje teorie a výzkumu postojů
- 7.3 Problém vnitřní struktury postoje a organizace postojů do soustavy
- 7.4 Změna postojů
  - 7.4.1 Zdroj persvazivní informace
  - 7.4.2 Obsah persvazivní informace
  - 7.4.3 Informační kanál
  - 7.4.4 Faktory na straně přijímatele
  - 7.4.5 Cíl persvazivní komunikace
  - 7.4.6 Proměnné vysvětlující proces změny postoje
  - 7.4.7 Úloha přesvědčení při změně postoje

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

8. Sociální motivace

Jaromír Janoušek, Ivan Slaměník

- 8.1 Motivace jako psychický proces a jako psychická dispozice
- 8.2 Základní motivační faktory a jejich sociální povaha
- 8.3 Společenská determinace a společenské působení lidské motivace
  - 8.3.1 Výkonová motivace
  - 8.3.2 Motiv společné činnosti
  - 8.3.3 Teorie vnímaného sebeuplatnění

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

9. Problematika rodu v psychologii - sociální psychologie ženy a muže

Viera Bačová

- 9.1 Tradiční přístupy ke zkoumání žen a mužů v psychologii
  - 9.1.1 Biologicko-fyziologický přístup
  - 9.1.2 Sociální a kulturní přístup
  - 9.1.3 Interakcionistické přístupy
- 9.2 Výsledky hlavního proudu psychologického zkoumání žen a mužů
  - 9.2.1 Zkoumání rozdílů mezi pohlavími
  - 9.2.2 Zkoumání rodu jako osobnostní proměnné
  - 9.2.3 Kritické hodnocení psychologického zkoumání žen a mužů

9.3 Psychologie rodu

9.3.1 Rod jako sociální kategorie

9.3.2 Reflexe způsobů poznávání a zkoumání žen a mužů

9.3.3 Mocenské vztahy v problematice rodu

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

Část III. Jedinec v interakci

10. Sociální poznávání

František Baumgartner

10.1 Specifika sociálního poznávání

10.2 Mezosobní percepce

10.2.1 Utváření dojmu o osobě - teoretické modely

10.2.2 Determinanty ovlivňující proces formování dojmu

10.3 Atribuční procesy

10.3.1 Teorie odpovídajících závěrů

10.3.2 Kovariační teorie

10.3.3 Atribuční tendence

10.4 Sociální schéma: organizování dojmů

10.4.1 Druhy schémat

10.4.2 Schémata a fungování paměti

10.4.3 Kognitivní zkratky (zjednodušení)

10.5 Pragmatika sociálního poznávání

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

11. Sociální inteligence, sociální kompetence

František Baumgartner, Olga Orosová, Jozef Výrost

11.1 Sociální inteligence

11.1.1 Vývoj zkoumání sociální inteligence

11.1.2 Psychometrická vs. osobnostní linie studia sociální inteligence

11.1.3 Sociální vs. emocionální inteligence

11.1.4 Měření sociální inteligence

11.2 Sociální kompetence

11.2.1 Sociální kompetence jako konstrukt sociálních způsobilostí

11.2.2 Operacionální definování sociální kompetence a zdroje informací o sociální kompetenci

11.3 Psychologické studium moudrosti

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

12. Sociální komunikace

Jaromír Janoušek

12.1 Základní charakteristika sociální komunikace

12.2 Komunikace verbální a neverbální, záměrná a nezáměrná

12.3 Verbální komunikace

12.4 Neverbální komunikace

12.5 Parajazykové projevy
12.6 Interpersonální komunikace
12.7 Intrapersonální komunikace a vnitřní řeč
12.8 Skupinová komunikace
Souhrn
Klíčová slova
Literatura

13. Osobní vztahy

Jozef Výrost

13.1 Konstituování tématu osobní vztahy
13.2 Problém vymezení předmětu zkoumání: interpersonální vs. osobní vztahy
13.3 Blízkost vztahu a možnosti jeho měření
13.4 Ještě jednou o době trvání vztahů: úloha závazků
13.5 Fyzikální a sociální kontext osobních vztahů
13.6 Fenomenologie intimity
13.7 Faktorová analýza struktury vztahů

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

Afiliace, atraktivita, láska

Ivan Slaměník

14.1 Afiliace
14.1.1 Fyzická blízkost
14.2 Atraktivita
14.2.1 Atraktivita fyzická a osobní
14.2.2 Teorie atraktivity
14.3 Láska
14.3.1 Trojúhelníková teorie lásky
14.3.2 Druhy lásky

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

15. Agrese

Ladislav Lovaš

15.1 Co je agrese
15.1.1 Agrese a příbuzné pojmy
15.1.2 Typy agrese
15.2 Teoretické přístupy k agresi
15.2.1 Agrese jako instinkt
15.2.2 Frustrace a agrese
15.2.3 Kognitivní neoasociační teorie
15.2.4 Sociální učení
15.2.5 Teorie transferu excitace
15.2.6 Integrativní pohled na agresi
15.3 Příčiny a faktory agresivního chování
15.3.1 Situační faktory agrese
15.3.2 Biologické faktory agrese
15.3.3 Osobní faktory agrese

15.3.4 Faktory ovlivňující inhibici agresivního chování

15.3.5 Faktory sociálního prostředí

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

16. Prosociální chování

Ivan Slaměník, Jaromír Janoušek

16.1 Co je prosociální chování

16.2 Proč pomáháme

16.2.1 Sociální výměna

16.2.2 Sociální normy

16.2.3 Empatie

16.3 Kdy pomáháme

16.3.1 Efekt přihlížejících

16.3.2 Rozptýlená odpovědnost

16.3.3 Osobnostní determinanty

16.4 Komu pomáháme

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

17. Sociální konflikty

Miroslav Frankovský, Michal Kentoš

17.1 Vymezení konfliktu

17.2 Druhy sociálních konfliktů

17.2.1 Dynamika sociálního konfliktu

17.3 Řešení konfliktu

17.3.1 Autoritativní řešení konfliktních situací

17.3.2 Alternativní řešení konfliktních situací

17.3.3 Intervence třetích stran

17.3.4 Vyjednávání

Souhrn

Klíčová slova

Literatura

Část IV. Skupina

18. Malé sociální skupiny

Ladislav Lovaš

18.1 Základní pojmy

18.2 Skupinová struktura a kompozice skupiny

18.2.1 Kompozice skupiny

18.2.2 Skupinová struktura

18.3 Typy skupin

18.4 Vývojové procesy ve skupinách

18.4.1 Vývoj skupiny

18.4.2 Socializace jedince ve skupině

18.5 Skupinový vliv

18.5.1 Sociální facilitace

18.5.2 Sociální zahálení

18.5.3 Skupinová polarizace
18.5.4 Skupinářské myšlení (groupthink)
Souhrn
Klíčová slova
Literatura

19. Konformita
Ivan Slaměník
19.1 Pojmové vymezení
19.2 Klasické studie konformity
19.2.1 Vysvětlení konformity
19.2.2 Činitelé ovlivňující konformitu
19.3 Vyhovění
19.3.1 Technika nohy ve dveřích
19.3.2 Technika dveří v tváři
19.3.3 Technika nízké koule
19.3.4 Technika to není vše
19.4 Poslušnost
Souhrn
Klíčová slova
Literatura

20. Makrosociální jevy a procesy
Alena Zell'ová
20.1 Psychologie masových jevů
20.1.1 Terminologie, klasifikace
20.1.2 Teoretické koncepce
20.1.3 Laboratorní studie
20.1.4 Terénní studie
20.2 Psychologie etnicity
20.2.1 Mezietnické vztahy
20.2.2 Etnicita a teorie sociální identity
Souhrn
Klíčová slova
Literatura

21. Mezikulturní psychologie
Alena Zeř'ová
21.1 Kde se vzala a co je mezikulturní psychologie
21.2 Klíčový pojem kultura
21.3 Hledání kulturních specifik a univerzálií mezi kulturami
21.4 Když se kultury setkávají
21.5 Problémy a perspektivy mezikulturní psychologie
Souhrn
Klíčová slova
Literatura

Rejstřík jmenný
Rejstřík věcný